"నువ్వు చాలా చెడ్డవాడివో, మంచివాడివో తెలీదురా!" అన్నాను జవాబుగా.

"పిచ్చివాణ్ణేమో ననిపిస్తుంది. అయితే నువ్వేమంటావు?" అన్నాడు.

"మానవుడివి" అన్నాను.

లేచి రూముకి బయలుదేరాము.

ఉదయం ఆరున్నర అయేసరికి మూర్తి రూముకి వచ్చి నిద్రలేపి, "లేరా! రాత్రి తిండి లేదు. పోయి కాఫీహౌస్‌లో బాధతీర్చుకుందాం" అన్నాడు.

వాడు మామూలుగా అయాడు. ఎప్పటిలాగే నేనెందుకో సిగ్గుపడా లనిపించింది. నెహ్రూ సర్కిల్ దగ్గరికి వెళ్ళేసరికి రాత్రి కథ అంతా జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఆగాను.

వాడు త్వరగా నడిచి, కాఫీహౌస్‌వైపు తొందరగా నడుస్తున్నాడు. ఉదయపు లేత ఎండలో ఏదో క్రొత్తగా-ఏమీ జరగనట్లే కనిపిస్తున్నాయి.

ఒక్కసారి మనసులో అందతా మెదిలింది. ఆ చీకటే. ప్రశాంతతా, కన్నీళ్ళూ, విగ్రహమూ.

"రారా. ఏమిటి చూస్తున్నావ్? ఆ చెట్టు నీకు ప్రియురాలల్లే ఉంది. ఇట్లే అయిపోతుంది మళ్ళా రా!"

ముందుకు నడిచాను. వరండాలో కుర్చీల్లో కూర్చున్నాము. దూరంగా ఎర్క్సిన్ కాలేజీ వైపు చూస్తున్నాను.

"ఫేకల్టీక్లబ్ చూశావ్? ఇవాళ యెంత అందంగా ఉందో!"

మూర్తి క్లబ్‌వైపు చూస్తు అంటున్నాడు.

ఆ క్షణంలో వాడి అర్థం బోధపడింది.

కథానిక

చేతులెత్తిన ప్రజాస్వామ్యం

రహీంషా

పరంధామయ్యగారు పంచాయతీబోర్డు ప్రెసిడెంటుగిరికి పోటీ చేయబోతూన్నారన్న వార్త గుప్పుమనగానే ఉల్లిపాలెంలో అణువు బాంబు పేలినంత పనయింది!

పార్లమెంటుకు పోటీ చేసిన (డిపాజిట్టు వచ్చిందా రాలేదాన్న విషయం వేరు!) పరంధామయ్యగారు అవ్వ! పంచాయతీబోర్డుకు నుంచోట మేమిటని జనం ముక్కుమీద వేలేసుకొని గుడ్లు మిటకరించారు! అందులో నారాయణ ముఠా వాళ్ళకు ముక్కుమీదగాదు మూతిమీదే కొట్టినట్టయింది!

పార్లమెంటు ఎలక్షన్లనాటి దగ్గర్నుంచీ నారాయణకు పంచాయతీబోర్డు ప్రెసిడెంటు ఆశ చూపి పరంధామయ్య తన పబ్బం గడిపేస్తూ వచ్చాడు. నిన్నగాక మొన్న పార్టీకమిటీ ఎన్నికల్లోగూడా నారాయణ్ణే మన కాబోయే ప్రెసిడెంటని ప్రకటించాడు. కాని యీ నిర్ణయం నారాయణ్ణి వెనక్కుతిరగమని నడ్డి విరగొట్టినట్టయింది.

షావుకారు పరంధామయ్య అండతో యీసారి పంచాయతీబోర్డు ప్రెసిడెంటు తప్పక అవుతాననుకొన్న నారాయణ అప్పుడే ప్రెసిడెంటు అయిపోయినట్టు నడ్డి విరుచుకొని, అదే లేండి రొమ్ము విరుచుకొని తిరగడం మొదలు పెట్టాడు. మొదట్లో "ఏం పెసరట్టూ?" అని ఎగతాళిగా పిలిచిన జనం, యిప్పుడు "ఏం ప్రెసిడెంటూ?" అని పిలిస్తేనేగాని వినబడకుండా పోయింది నారాయణకు. ఐతే, పరంధామయ్య ప్రెసిడెంటు పదవికి తనే నుంచునే ప్రయత్నంలో వున్నాడనే సరికి నారాయణకి నడుములు జారిపోయినై. పిచ్చెత్తిన కుక్కలా నారాయణ బజార్నపడ్డాడు పరంధామయ్యను పేరు వరసలు పెట్టి తిట్టూ.

పరంధామయ్య మనుషులు నారాయణ నోటిమీద కొట్టేదాకా వచ్చేసరికి, చప్పున తగ్గి నారాయణ సందుదోవన పడ్డాడు కులం వాళ్ళ వోట్లు అడుక్కుంటూ.

పరంధామయ్య అలా అకస్మాత్తుగా తన నిర్ణయాన్ని మార్చుకోటానిక్కూడా చాలా

పెద్ద కారణాలే వున్నట్టు ఆయన మనుషులు అంటారు.

"ఈ నడుముల్లేని నారాయణ్ణి నమ్మి కూర్చుంటే, యల్లమందయ్య కూలీ సంఘంవాళ్ళ తోట్లాటతో సీట కొస్తా ఎక్కేస్తాను. యల్లమందయ్య కుర్చీఎక్కి కూర్చుంటే వూళ్లో రైతులు తలలెత్తుకు తిరగటానికేనా? కూలి గింజలు తెచ్చుకొనే యల్లమందయ్యగాడు ప్రెసిడెంటయితే గ్రామంలో ప్రజ మోహమెత్తుకు తిరగటానికేనే?"

ఇదీ పరంధామయ్య మనుషుల ప్రచారధోరణి.

ఎలక్షన్‌రోజు ముందు పడుతూన్న కొద్దీ మూడు పార్టీల ప్రచారం ముమ్మరంగా సాగి పోతూంది.

యల్లమందయ్య పల్లెలో తన వాళ్లల్లో ప్రచారంచేసుకొంటున్నాడు. కూలోడికికూలోళ్లు వోట్లిచ్చుకోకపోతే ఎవరిస్తారు? మనకూలి సంఘం వాళ్ళ వోట్లన్నీ యల్లమందయ్యకే అన్నాయి పెద్ద తలకాయలన్నీ కూడ పలుక్కుని పల్లెలో.

పోతే నారాయణ పోయినచోటల్లా కులం వోడ్ని వదులుకుంటామా నారాయణా నీకా భయమెందుకు ఏస్తాం పొమన్నారు సాటికుల పోళ్లు.

ఇహ పరంధామయ్యగారి మనుషులు పోయిన చోట ప్రొహిబిషన్‌లేకుండా పోయిందంటే నమ్మండి. రెండు చేతుల్తోనూ డబ్బు విరజిమ్మబడింది. ప్రామిసరీనోట్లు చెల్లుబడులూ, ట్రాన్స్‌ఫరులూ, పొలాలు కౌలు కివ్వడంలాంటి తతంగాలు అంతులేకుండా జరిగిపోతూన్నాయి.

ఆ ఎలక్షన్‌రోజు రానే వచ్చింది. ఆ క్రితం రాత్రి ఎలక్షన్ జరిపించటానికి వచ్చిన ఆఫీసరుగారి బసకూ పరంధామయ్యగారింటికీ ట్రంక్‌రోడ్డు ట్రాఫిక్ అయిపోయింది.

ఆ రాత్రి పరంధామయ్యగారింట్లో మెడకాయలు తెగిపోయినకోళ్ళూ, తలయి తెగిపోయిన మేకపోతులూ, తపతపా కిందపడి మెలికలుతిరిగి పోయినై. సీసాల బిరడాలు టప్‌టప్‌న లేచి పోయినై. ఇనప్పెట్టెల్లోంచి రూపాయలు ఘల్లుమన్నయ్.

ఉదయం పదిగంటలయేసరికి గ్రామచావిట్లోకి వోటర్లంతా చేరుకొన్నారు. ఎవరిమనుషుల్ని వారు వెంటేసుకొని ముఠాలుముఠాలుగా వచ్చిచేరారు.

పల్లెనుంచి వచ్చిన వోటర్లనందర్నీ ఒకచోట పోగుచేసి యల్లమందయ్యకు కుడిభుజంలాటి వాడైన ఏసోబు ఎట్లా వోటుచేయాల్సిందీనూ చెప్పాడు.

"యల్లమందయ్య పేరు చెప్పగానే మనోళ్లంతా చేతులెత్తాలి తెలిసిందా?"

తెలిసినా తెలియకపోయినా అంతా తలలు మాత్రం వూపారు. అప్పుడే కొందరు చేతులు పైకెత్తికూడా చూసుకొన్నారు!

"ఒరేయ్! ఎర్రోడా నీకేరా తెల్సిందీ?" ఏసోబుఅడిగాడు.

"అదంతా నాకెందుకన్నా! ఎర్రపెట్టెకే నా వోటంటానన్నా!" కండువా తలకుచుట్టుకొంటూ అన్నాడు యర్రోడు.

"వోరినీయమ్మ! నువ్వువొట్టి శాదినాయలివిరా? ఎర్రపెట్టె యాడుందిరాయిక్కడ?" ఎంకటేసుగాడు యిదిలించేశాడు.

"ఓరేయ్! ఎర్రోడా! ఎర్రపెట్టెగాదురా ఎల్లమందయ్య అన్నపుడు చెయ్యెత్తాలిరా?" ఏసోబు మళ్ళీ చెప్పాడు.

"అదంతా నాకుతెల్దన్నా! మీరంతా ఎప్పుడెత్తితే నేనప్పుడే నాదికూడా ఎత్తునన్నా!" అన్నాడు ఎర్రోడు అమాయకంగా.

"ఓరేయ్ ఎర్రోడా? అదంతాగాదు కానీ నేనోరికెత్తితే ఆరికెత్తరా! నువ్వు నాపక్కనే కూకో!" అని చిన్నోడు ఎర్రోణ్ణి పక్కనకూర్చోపెట్టుకొన్నాడు.

"ఏం ఏసోబన్నోయ్! కర్రోడికూడా కూత్తె సెప్పండి! ఆడసలు ఎర్రిసన్నాసి!" అన్నాడు నల్లోడు ఎంగిలిచుట్ట చెవుల్లోంచి తీసుకుంటూ.

"ఓరేయ్ కర్రోడాయ్! యల్లమందయ్య పేరు లెగవగానే చెయ్యెత్తాలి! తెలిసిందా?" చెప్పాడు ఏసోబు.

"ఓస్ అదేంది! పందచాన్లెత్తమన్నా ఎత్తుతా" అనేశాడు కర్రోడు.

"ఓరి శాదినాయాలా. వొక్కసారే ఎత్తాలిరా? యింకోరి పేరొచ్చినా ఎత్తకూడదు!" వివరించి చెప్పాడు ఏసోబు.

"ఏందియ్యా! నువ్వు చెప్పేదీ? మన యల్లమందయ్యకు ఎత్తమనే కదయ్యా" కర్రోడు అంతా తెలిసినట్టుగా అన్నాడు.

"ఆఁ అద్దదే! అంతే!"

"ఓసి యింతేగా?" అంటూ కర్రోడు రెండు చేతులూ ఎత్తి తెలివిగా చూశాడు.

"ఓరి పిచ్చినాయాలా!" అంటూ నెత్తిమీద వొక్కటి వేశాడు పక్కనున్న పోలాయి.

"అయమ్మ! కొట్టావేంటిరా? అట్టయితే నేనోరికీ ఎత్తను!"

"అదికాదస్! రెండు చేతులూ ఎత్తుతావెందుకు?" నిగ్గదీసి అడిగాడు పోలాయి. ఇంతలో పిలసుబ్బడికి ఏదో ధర్మసందేహంవచ్చినట్టుంది. ఏసోబు నడిగాడు.

"ఒకచెయ్యెత్తితే ఒకవోటుగందా? మరా లెక్కన రెండు చేతులెత్తితే రెండువోట్లు రావద్దంటయ్యా మఱి!"

"ఒరే పిల్లసుబ్బాయ్! రెండు చేతులున్న మనిషికి ఒకే వోటురా."

"అట్టయితే వొంటిచెయ్యి మడిసికో?" కుంటి రాముడు జనంలోంచి కేకేశాడు. జనం అంతా గొల్లుమన్నారు.

ఏసోబుకు చెప్పలేక తలతిరిగి పోతోంది. జనాన్నంతా కలయజూశాడు. అందులో వొకడు చెయ్యిపైకెత్తుకు కూర్చొని వున్నాడు.

"అదేందిరా ఎంకిటిగా? యిప్పుడే చెయ్యెత్తుక్కూర్చున్నావేం?"

"ఆగొడవంతా నీకుతెల్దు ఏసోబయ్యా! దీనమ్మనాయాల్ది ఎట్టబోయిఎట్టొత్తదోనని ముందే ఎత్తేసే"

"వోరెర్రినాయాలఖావా. యిప్పుడుగాదురా యల్లమందయ్య పేరు లెగిసినప్పుడెత్తాలిరా!"ఎంకిటిగాడి డొక్కలో వొక్కపోటుపొడిసి చెప్పాడు పక్కనున్న ఎర్రిగాడు.

రభసంతా చూసేసరికి ఎల్లమందయ్యకు మతిపోయినట్టయి ఏసోబు వంక చూశాడు. ఏసోబు గొంతు సవరించుకొని "కూలీసంఘం ప్రతినిధికే మావోటు!" గట్టిగా వొక్క కేకవేశాడు. జనం అంతా ముక్తకంఠంతో "యల్లమందయ్యకే మా వోటు"అంది.

పల్లెనుంచివచ్చినవాళ్ళంతా గ్రామచావిట్లోకి పోయి వోమూల వదిగి కూర్చున్నారు.

అంతలోకి ఎలక్షన్ ఆఫీసరుగారు తన సిబ్బందితో వచ్చి కూర్చొన్నారు. ఆ వెనకే పరంధామయ్యంగారు ఆయన మనుషులు వచ్చారు.

నారాయణ, కోటయ్య, రామయ్య, పుల్లయ్య మొదలుగాగల తన మనుషుల్ని హెచ్చరించాడు.

ఆఫీసరుగారు సావిట్లో కూర్చున్న జనాన్ని ఓసారి కలియజూచి అభ్యర్థుల పేర్లు చదివాడు.

జనంలో కలకలం బయలుదేరింది.

"ఓరేయ్! ఎర్రాడోయ్! నల్లోడోయ్! యంకిటీగా! మన యల్లమందయ్య పేరు లేచినప్పుడు..."

"ఓయ్ కోటయ్యా! పుల్లయ్యా! మనోల్లంతా ఎక్కడ?" కేకలు సావిటికప్పు దూసుకుపోతున్నాయి.

"సైలెన్సు! ఎవరూ మాట్లాడకూడదు!" ఆఫీసరు జనాన్ని అదమాయించాడు.

ఆఫీసరు పరంధామయ్య పేరు ముందు చదివాడు. జనంలోంచి వొకడు లేచి "అయ్యా! ముందు యల్లమందయ్య పేరు రావాల్సింది!" అన్నాడు.

పరంధామయ్య లేచి ఆఫీసరు కూర్చొన్న బల్ల దగ్గరికొచ్చి ఆయన చెవిలో గుసగుసలాడాడు.

ఆఫీసరుగారు లేచి పరంధామయ్యగారికి వోటు యిచ్చేవారంతా చేతులెత్తండి!"అన్నారు.

వోమూలనుంచి ముందు పదిచేతులు లేచినై. ఆఫీసరు మళ్ళీ గట్టిగా అన్నాడు: "పరంధామయ్యగారికిచ్చే వోటర్లంతా చేతులెత్తాలి."

పరంధామయ్య మీసందువ్వుకుంటూ జనం మధ్యలో వున్న రామయ్య పుల్లయ్యలకేసి చూశాడు. రామయ్యపుల్లయ్యలు మొహామొహాలు చూసుకొన్నారు. ముందు పుల్లయ్య చెయ్యెత్తాడు వంకరగా. వెంటనే రామయ్యా చెయ్యి సాగదీసి ఎత్తేశాడు. తర్వాత ముప్ఫై నలభై చేతులు జనం మధ్యనుంచి లేచినై

నారాయణ దేవయ్య ముహంవేసి కోటయ్య కేసి చూశాడు.

పరంధామయ్యగారు సకిలించి పెడగా కూర్చొన్న పల్లెజనంవైపు కోరచూపులుచూశారు.

ఆలా 'పర్వతంలా నుంచొన్న పరంధామయ్యగారి కోరచూపులు ఎవరికిమట్టుకు వాళ్ళకు తమమీదే పడ్డట్టయింది.

ముందు ఎంకిటిగాడు చెయ్యిఎత్తేశాడు. తర్వాత పిల్లసుబ్బడూ, ఎఱ్ఱోడూ, నల్లోడూ, కఱ్ఱోడూ చేతులెత్తారు. దాంతో యాభైఆరవై చేతులు గలిబిలిగా లేచినై.

ఆఫీసరుగారు మొత్త లెక్కేసి రెండువందల యిరవైమూడు అని రాసుకొన్నాడు.

ఏసోబు పళ్ళుకొరుక్కుంటూ పల్లెజనంవైపు చూశాడు. యెల్లమందయ్య అయోమయంగా పరంధామయ్యకేసి, ఆఫీసరుగారికేసి, జనాన్ని వూరికే చూస్తో వుండిపోయాడు. నూట యిరవైవోట్ల మెజారిటీతో పరంధామయ్య గారు ఉల్లిపాలెం పంచాయతీబోర్డు ప్రెసిడెంటుగా ఎన్నుకోబడ్డారు.

గ్రామ చావిట్లోంచి జనం కదిలి వెళ్ళిపోతూన్నారు. నారాయణ దోవలో తన కులం వాళ్ళనుచూసి అడిగాడు.

"ఆట్లా చేశారేం పుల్లయ్య మామా!"

"ఏం చేస్తాంవోయ్ నారాయణా! పరంధామయ్య పల్లపుచేను ఈ యేడు నేనేగా చేస్తుంది!"

"రామయ్య బావోయ్! పెద్దోడివి నువ్వు కూడా పుట్టి ముంచావ్ కదే!"

"అట్లా వచ్చిందిరా అబ్బాయ్! ఈ మధ్య ఆయనతో ఓ లిటికేషన్‌లో యిరుక్కోవాల్సి వచ్చింది! ఆ ఫోర్జరీ దస్తావేజు సంగతి నీకు తెలియందేముంది?" అన్నాడు రామయ్య నారాయణ సముదాయించుతూన్నట్టుగా.

పరంధామయ్యకు చేను తాకట్టుపెట్టిన రామస్వామీ, కాడిగట్టు వెంకయ్య, ఇంకా నారాయణ కులం వాళ్లల్లోనూ, అప్పుల్లోనూ, పరంధామయ్యగారితో ఏదోరకంగా లావాదేవీలున్న వాళ్లు అంతోయింతో నంజినవాళ్లు నారాయణకు ముఖం చూపించకుండానే యిల్లు దూరారు.

ఊళ్ళనుంచి పల్లెకు పోతూన్న జనాన్ని పెద్ద కాలవ కట్టమీద నిలేసి అడిగాడు ఏసోబు.

"అదేందిరా దొంగనాయళ్ళల్లారా అట్టా చేశారు?"

"ఏం చేయమంటావ్ ఏసోబయ్యా? ఆసామి ఆవఖాన ఎలుగొడ్డల్లా నుంచోని సూత్తంటే?" అన్నాడు ఎంకిటిగాడు.

"అవును ఎల్లమందయ్యా! తెల్లారిలేత్తే బతికేది ఆరికాళ్లముంగరకదంటహె!"అన్నాడు నల్లోడు.

"అవునెస్! నా పెద్దోడు ఆరింట్లో జీతాని కుండాడు! ఎట్టా శెయ్యత్తకుండా వుంటావళ!" అన్నాడు చింతడు. వరుసగా ఒక్కొక్కళ్ళే బయటబడ్డారు.

"ఆరిపొగతోటకి నీళ్లుపోసేది నేను గదశా?"

"మా ఆడది ఆరి బీట్లోనేగందా గడ్డి గీకుద్ది!"

"నీ ఎండిముకుగులు తాకట్టుపెట్టింది ఆరి దగ్గిరే!"

"ఆరి ఇటికాంకి కాపలా నేనేగదింటయ్యా!"

"ఆసామి సున్నం గానుగతోలేది ఎవురస్!"

"నేను గుడిశేసుకొంది ఆరిస్తోట్లో గాదంటయ్యా ఏసోబయ్యా!"

"తప్పుడు నాయాళ్ళల్లారా! నోరు మూసుకొండళ!" గదమాయించాడు ఏసోబు కోపంగా.

"అదిగాదియ్యా ఏసోబయ్యా! మనోళ్లంతా ఎత్తేసరికి నేనుకూడా నాది ఎత్తేశానళ!"అన్నాడు ఎఱ్ఱిగాడు.

"అసలు యవ్వారం గలిబిలి అయిపోయిందితే!" అన్నాడు ఎఱ్ఱోడు.

"ఎల్లమందయ్యోయ్! యీాళ్ళమాటలు నమ్మబాకయ్యోయ్! దొంగనాయాళ్ళు! ఎంకిటిగాడు ఆరింటికాడ యాటమాంసం తినొచ్చాడియ్యా నిన్న"చెప్పాడు చినోడు.

"పట్టిదేలేవయ్యా! పిల్లసుబ్బడు పాతికరూపాయలు తీసుకొన్నాడు ఆసామిగారిదగ్గిర"అన్నాడు ఎంకిటిగాడు సుబ్బడ్ని దొంగచూపులు చూస్తా.

"వోరు తీసుకోలేదియ్యా? అందరూ తీసుకొన్నోళ్ళే! ఆకాడికొత్తే నారాయణయ్యగారి మనుసులుకూడా తీసుకొన్నోళ్ళే!" అన్నాడు పిల్లసుబ్బడు.

"ఏడిశాల్లే ఎదవముండనాయాళ్ళు!" కసిరాడు ఏసోబు జనం కాసేపు మాట్లాడకుండా నడిచారు.

"ఎల్లమందియ్యా! నువ్వన్నా సెప్పలేదేమయ్యా? సెయ్యెత్తేప్పుడు పరంధామయ్యగారొచ్చి సూత్తారని?" అన్నాడు ఎంకిటిగాడు మెల్లిగా.

"అవునవ! అర్ని సూత్రంతోటే బెదురేసి పోయింది" ఎర్రోడన్నాడు

"అది సరేగాని సోబయ్యా! పెద్ద ఎలక్షను మాదిరిగా అయితేనే యీలుగావుండేదియ్యా!"

"ఆఁ అట్టయితే ఆరికో వోటు పోయేదం టయ్యా! అన్నీ మన ఎల్లమందయ్యకి పడేయి కావూ!"

"ఇప్పుడే శేతులెత్తటం వోరుపెట్టినట్టు ఏసోబూ!"

అంతలో కాలవకట్ట తుమ్మట్లచాలోనుండి కేకలు వినపడి ఏసోబువాళ్ళంతా వెనక్కు చూశారు. కాలవదాటి నలుగురు వ్యక్తులు రావు బతుకుల్లోవచ్చి ఏసోబువాళ్ళను కలుసుకొన్నారు. ఆ నలుగురికీ తలమీదా బుజాలమీదా గాయాలున్నాయ్! మొహంమీదా గుడ్డలమీద రక్తం మరకలు యింకా ఆరిపోలేదు! ఆ నలుగురూ ఎల్లమందయ్యకు వోటుచేసినవాళ్ళు. వూళ్ళోకిపోయి నక చిక్కనవస్తూండగా పరంధామయ్య మనుషులు అడ్డంతగిలారు.

"ఏం జరిగిందిరా?" ఎల్లమందయ్య ఆదుర్దాగా అడిగాడు.

"ఆడి మనుసులు! తుమ్మచెట్లోకొచ్చేసరికి కర్రలు తీసుకొని మీదబడ్డారు! వోడికిరా మీరు చేతుచెత్తిందని!"

"నాయాళ్ళని పేణంతీసేద్దును! చేతిలో ఏం లేకపోయిందిగాని!" అన్నాడు వొకడు మొహం మీదకు కారుతున్న రక్తం తుడుచుకుంటూ.

పుల్లడి తలమీద తగిలినగాయంనుంచి కారుతూన్న రక్తానికి చెయ్యి నొక్కిపట్టి ఎల్లమంద పారిపోతూన్న పరంధామయ్య మనుష్యులకేసి చూశాడు.

పల్లెజనం తెలియని బాధా సిగ్గుతో కుంగిపోయారు. వాళ్ళహృదయాల్లో తీరని అశాంతీ ప్రతీకారేచ్ఛా రేకెత్తింది! అంతా మౌనంగా గాయడ్డమనుషుల్ని దీసుకొని పల్లెవైపు నడిచిపోయారు.

ఎలక్షన్ అయిపోయాక ఆఫీసర్ని విడిదిలో దిగబెట్టిరావటానికి బయలుదేరాడు పరంధామయ్య.

దారిలో ఆఫీసరు అన్నాడు.

"చూడండీ పరంధామయ్యగారూ! పోయిన పార్లమెంట్ ఎన్నికల్లో మీరు మీవూళ్ళో ముప్ఫైవోట్లుకూడా రాలేదే? మరి యిప్పుడు మూడువందలదాకా వచ్చినయ్యే?"

"ఏదోతమదయ! ఇంకోసంగతి. అప్పుడంతా 'మీకేయిస్తాం మీకేయిస్తాం' అని తిన్న విశ్వాసంకూడా లేకుండా మోసంచేశారు."

"ఓహో అలాగా?"

"అవునండయ్యా! ఎవుడెవరికేసిందీ తెలియకుండా వచ్చింది. అదేమంటే, దొరోయ్! మీకే ఏశాం అనేవాళ్ళు! అప్పుడంతా సీక్రెట్ బాలెట్ అయిపోమే! మనుషుల్లో నిజాయితీ పోయింది!"

"అయితే చేతులెత్తటం పద్దతే మంచిదంటారా పరంధామయ్యగారూ?"

"మెల్లిగా అంటారేమండీ! మంచిదా మరీ మంచిదా? చూశారూ! మనుష్యుల్లో నిజాయితీ పెరుగుతుంది. మనదగ్గర యింతోఅంతో గతికిన గాడిదెవడూ మళ్ళీ తప్పుడుకూడు కుడవటానికి వీలుండదు చూడండీ?"

"మహాఁబాగా చెప్పారు."

"ఎసంబ్లీ ఎలక్షన్లల్లోకూడా చేతులెత్తేపద్దతే బాగుంటుందేమో?"

"ఒక ఎసంబ్లీ ఏమిటి పరంధామయ్యగారూ? నన్నడిగితే పార్లమెంటూ ప్రసిడెంటు ఎన్నిక కూడా చేతులెత్తేపద్ధతే మంచిదంటాను. ప్రజాస్వామ్యంలో యిన్నిరకాల ఎలక్షన్లేమిటి?"

"అవునండయ్యా అన్నిటికీ చేతులెత్తేపద్ధతి పెట్టేస్తే పోతుంది."

"ఆమాటకొస్తే హైకోర్టుకూడా చేతులెత్తటం ప్రజాస్వామ్యానికి విరుద్ధంకాదని తీర్పుయిచ్చింది గాదుటండీ!"

"అవునండిసార్! ప్రజాస్వామ్యం అంటే ప్రజలు సౌమ్యులుగా వుండాలని కదండీ తాత్పర్యం!"

"ఆహాహాఁ పరంధామయ్యగారూ! ముడి కాస్తా విప్పేశారు. ప్రజాస్వామ్యతత్వం ముడి కాస్తా విప్పేశారు. ప్రజాస్వామ్యం అంటే ప్రజలు సౌమ్యులుగా నడవడం! ఓహోహో మరి రేప్రొద్దున బండికే పోతా! రాత్రికనిపిస్తారు గదూ?"